

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

POLITIKAI, TÁRSADALMI és SZÉPIRODALMI KÖZLÖNY.

Megjelen hetenkint 3-szor: hétfőn s szombaton este és csütörtökön délelőtt. Kéziratok nem adtnak vissza.	Előfizetheti a kiadóhivatalban és minden megyei postahivatalnál. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székesfejérvár, szt.-István-tér 1.	Felelős szerkesztő: BONITZ FERENC. Kiadótlajdos: MILLER JÓZSEF.	Előfizetési ár: Egész évre . . . 6 frt — kr. Félévre . . . 3 frt — kr. Negyedévre . . . 1 frt 50 kr. Egyes szám ára 5 kr.	A 30 helyre osztott oldal helyenkint 50 kr. Bélyegilleték külön 30 kr. Nyilvántár soronként 50 kr. Többzetű hirdetéseknek engedélyny
---	---	--	---	---

Rekontra.

(m.) Nem a legrosszabb gyümölcs az, a melyen a férgék rágnak. Ez a régi igazság most is bevált, midőn azon féktelen támadásokat szemléljük, melyeket a liberális sajtó a székesfejérvári kath. nagygyűlésen proklamált magyar néppárt ellen intéz. Ezen támadásokkal egyenkint alább foglalkozunk, itt csak általánosságban akarjuk őket megbélyegezni s egyszerűen rá akarunk mutatni azon nagy, nem is sejtett hatásra, melyet a magyar néppárt megalakulása az általános politikai helyzetre gyakorolt.

A helyzet, melyet a kormány egyházpolitikája teremtett, szinte elviselhetlenné vált. Ezt maga a kormányhoz közel álló »Pesti Hírlap« is beismeri. A megszavazott s már régen szentesítés alá terjesztett egyházpolitikai javaslatok szentesítése egyre késik. Szinte komikus hatást tesz az emberre az, hogy már hetek óta olvassuk a liberális lapokban: »A szentesítés e hét végére, vagy jövő hét elejére biztosan várható.« Hetek multak el és a szentesítés sem »a hét elején«, sem »a hét végén« nem történt meg s kedden maga Wekerle miniszterelnök vallotta be a képviselőházban, hogy bizony ő sem tudja, mikor lesz meg a szentesítés. Majd ha ő »szükségesnek« látja, »sürgetőn« fogja a szentesítést.

Dehát micsoda könnyelmű, vétkezes játék ez egy ország nyugalmaival? Az ország tisztán akar látni. A kérdés az: vagy szentesítetnek a javaslatok, vagy nem szentesítetnek. Harmadik eset nem létezik és az ország kínos feszültséggel várja a helyzet tisztulását, a politikai életünkre boruló fojtó köd szétoszlását. A kérdés megoldásának »szükségessége« tehát fennforog. De hát akkor mért nem »sürgetőn« Wekerle a legfelsőbb elhatározást. Ha

Wekerlének nincs annyi bátorsága ezt megmondani, megmondjuk mi.

Wekerle és vele az egész kormány jól tudja, hogy az udvar nem liberális és mennél előbb óhajtaná látni a liberális rendszer bukását. Erre vall Nopcsa bárónak, a királyné főudvarmesterének váratlanul történt elbocsajtása, a kinek a székesfejérvári kath. nagygyűléshez a királyné nevében intézett távirata alighanem utolsó hivatalos funkciója volt.

Azután itt vannak Kossuth Ferencnek szinte a hazaárulással és fel ségsértéssel határos üzelmei. Kossuth Ferenc vasárnap Debrecenben pohárköszöntőt mondott a királyra s nyomban rá a »jaj de h . . . t a német« c. Bachkorszakbeli nótát huzta a cigány, azonkívül ugyancsak Debrecenből hódoló táviratot menesztettek Kossuth hívei az olasz királyhoz . . . . . És Wekerle Sándor nemcsak nem tesz semmit ezen üzelmekkel szemben, hanem még nyugodtan türi el azt is, hogy Debrecen főispánja viszonzozza Kossuth Ferencnek nála tett látogatását.

Mindezek csak szimptomák, de olyan szimptomák, hogy elszorul minden igaz, dinasztikus hazafi szíve, ha elgondolja, hogy a hajdan hatalmas, békés Magyarországot mennyire juttatta az ezredéves ünnep küszöbén az átkos liberális rendszer.

De fog még ütni a megváltás órája. A magyar néppárt proklamálása egy újabb és jobb kor szellője volt, a mely megfogja tisztítani hazánk politikai légkörét a gyilkos liberális miazmáktól s a mely a haza összes jóra való polgárait vallás és nemzetiség különbség nélkül ismét egyesíteni fogja e három jelszó alatt: Isten, király, haza!

A liberális rendszer és a jelenleg létező pártok kontrát mondtak a magyar néppártnak. Mi rekontrát mon-

dunk és tudjuk, a győzelem a miénk lesz, a magyar néppárttá, a magyar népé!

A sajtó a néppártrol.

A »Magyar Állam« válaszolva a magyar néppárt ellen intézett liberális támadásokra ezeket írja: »Nos hát a néppárt a nép zömének javát fogja munkálni és ezt a közvetett korrupciót is üldözni fogja ép úgy, mint azt a korrupciót, mely ujságokat vásárol, hatalmi presszióval szerez mandátumokat, korrupcióval hozza össze a bizalmi szavazatokat, jogtalan előnyök osztogatásával a diszpolgárságokat. Szóval a néppárt becsületes politikát fog sürgetni, ezért félnek tőle már előre azok, kik egy becsületes, korrumpált érdekeuralomnak zavarosában szeretnék halászni. Innét vagynak ezek a könyvek.«

A »Hazánk« e semmitmondó szavakba foglalja nézetét: »E pártnak jövőjéről, politikai jogosultságáról lehetnek a nézetek eltérők s mi, a kik eleitől fogva ellenesei voltunk a kormány egyházpolitikájának, üdvösebbnek, célszerűbbnek tartjuk, ha a felekezeti harcokat kerülve, mindazon elemek, melyek a radikalizmust, miut a magyar politika alapvét, elfogadni nem akarják, — egyesülnek. Az ekként egyesült elemekben több lesz az erő, és az ilyen pártban több lesz az életképesség, és nem lesz kockára téve semmi.«

Ugyancsak a »Hazánk« válasznak tekinti a kath. nagygyűlést a zurányi, körmendi és felső-őri választásokra. Ahol a kormány az ellenzék akciójának katolikus velleitásokat tulajdonított s a protestáns egyházpolitikai segédesapatokat állította szembe a politikai és nem felekezeti alapon szervezkedett, ellenzékkel. A nagygyűlésen elmondott beszédek, különösen pedig a határozatok az idézett lap szerint nem egészen hű szövegben közöltettek a napisajtóval, s ezért, a mint értesül, a nagygyűlés vezetői úgy a beszédek, de különösen a határozatok valódi értelmét helyre fogják állítani. (Ez az állítás, röviden mondva, teljesen légből kapott. Szerk.)

A »Budapesti Hírlap« így nyilatkozott: »Igaz, nem is tagadható: a mi Fejérvárott történt, az alaposan elő volt készítve az elmémben. A mi ott történt, az nem egyéb, minthogy fölemelték magasra

a zászlót, a melyet eddig csak kézzel kére adogattak egymásnak az emberek. A lefolyt esztendő alig mondhatjuk egyéneknek, mint a terrorizálás idejének, a melyben tényleg a magyar értelmiség meg volt félemlítve. Mind ez pedig az erő lát-szatát adta a kormánynak és pártjának, de valódi erőhöz úgy látszik csak azokat juttatta, a kik a szabadelvű törvényeknek föltétlen elengedési- és a kik imé Székesfejérvártól megszólaltak.

A „Nemzeti Ujság” így okoskodik: „Amit mi hónapokkal előre megmondottunk, ime bekövetkezett. A felekezeti izgalmaknak mesterségesen összegyűjtött anyaga előtört a magyar közéletből még jobban elmérgesíteni készült a közállapotokat. A szenvedélyek tüze, amelyet sikerült mindaddig a hamu alatt takargatni, hirtelen lángra gyullt s bevilágít mindnyájunk szemébe.” Apponyi lapja azután a felekezeti villongások előidézőjére hárítván a felelőséget, szükségtelemnek tartja a katolikusok politika szervezkedését. De nyomban önmagát cáfolja meg t. lapjárunk, midőn ezeket írja: „Ha valaki a katolikus érdekek védelmére felszólal a törvényhozásban, ügyet sem vettek reá. A papképviselőt nem vették komolyan, a világi katolikusoktól pedig megkérdezték, ki jogosított fel, hogy Magyarország katolikusainak nevében beszélj? Hol a mandátumod?” Hiszen éppen azért történt a néppárt megalakulása, hogy ezentul legyen, a ki a képviselőket meghatalmazza arra hogy a katolikusok nevében beszéljenek!

A „Magyarország” imígyen elmélkedik: „A zavarosban igyekeznek halászni”, ha jól emlékszünk, így jellemezte ma (nov. 20.) a képviselőházban valaki azt a mozgalmat, melyet némely klerikális mágnás egy katolikus felekezeti alapon alakítandó politikai párt szervezésére megindított. Igenis, a zavarosban. Nem keresve hát, kik a hibásak benne, hogy a helyzet ily zavarossá lett, mégis csak az az első feladat, hogy küszöböljük ki a helyzetből azokat az elemeket, a melyek azt zavarossá teszik. Ezzel nem vetjük talán végét az illető urak halászó kedvének, de mindenesetre erősen megnehezítjük a halászat módját és alkalmát. S meglehet, hogy ez magában még nem is lesz a bajra gyökerosorosság, mindenesetre azonban csökkenteni fogja azt a lázat, mely a nemzet politikai életének funkcionálását ma teljesen megzavarta.”

(Talán inkább a függetlenségi párt igyekszik a zavarosban halászni, a mint ezt most Kossuth Ferenc en gros s a székesfejérvári függetlenségi párt vezérférfia en detail teszi. Mi a tényleg zavaros helyzetet csak tisztáznunk akarjuk s ha ez a függetlenségi pártnak nem tetszik, ezért bennünket nem érhet semmi szemrehányás.)

A „Magyar Hírlap”-ban Horváth Gyula egy csodálatos cikket olesztett meg nem esekélyebb személyiség, mint József főherceg, a legmagyarabb főherceg ellen, a miért a főherceg rokonszenves táviratot intézett a nagygyűléshez, a nélkül, hogy előbb a kormánytól, vagy Horváth Gyulától kegyes engedélyt kért orra. Ajánljuk e főmrdvényt a kir. ügyész figyelmébe. Aztán még csodálatosabbakat ír Horváth Gyula a néppártól és vezéreitől. Hogy ez a párt a felekezeti gyűléseket és harcokat viszi a magyar közéletbe, hogy a „hivatalos politika” (?) az, mely az egyházpolitikát jóváhagyta, és a többi. — Nohát, ezekre nézve nem polemizálunk Horváth Gyulával. De Horváth Gyula Steiner püspök nevével és hazafiaságával is gyönyölködik. Erre röviden csak annyit válaszolunk: Steiner püspök, bár idegen hangzása a neve, már ozerszer többet felt a hazai érdekekben, mint az 50 kros magyar névvel bírók együttvéve, kik ma oly lelkesülten tolják Wekerleék és Horváth Gyulaék reklámszekerét.

Es megint a „Magyar Hírlap” hazaárulást lát abban, hogy a néppárt méltányos nemzetiségi politikát akar követni és a magyar állameszme keretében meg akarja adni a nemzetiségnek, a mi öket illoti. Nos, mi a hazaárulást inkább azok elidegenítésében látjuk, kik évszázadokon keresztül békésen buban-örömben osztozkodva éltek e hazában a magyarság mellett. Mi határozottan elítéljük a nemzetiségi agitációkat, de magunkhoz, a magyar hazához akarjuk vonzani idegen nyelvű honfitársainkat legyenek azok akár szerbek, akár németek, akár románok. Ha a „Magyar Hírlap” ebben hazaárulást lát, akkor kérdjük tőle, mi a hazafiság? Mi azt hisszük és tudjuk: bizonyára nem az, a mit a Magyar Hírlap hirdot.

Jól adja az „Egyetértés”, mely ezeket írja a néppárttól: Bármily nagy-szabásu volt is azonban ez a katolikus nagygyűlés és bármily egetverő lelkesedés harsonázott is a legsötétebb eszmék és törekvések e harcias proklamálásánál: ez csak azt jelenti, hogy a legképtelenebb, a legjogtalanabb, s mondjuk ki őszintén, a legoktalanabb jelszavak mellett is lehet csoportokat föltüzeln, különösen, ha az emberekben a vallásos érzelmek fölabajgatása révén elfojtják a józan elmék okosságát s tisztán csak a vallásos kedély világban csinálnak forrongásokat.” — A néppártnak a nagygyűlés ezernyi részvevői által percekig megéjlenzett jelszavai ezek: Isten, király, haza! Az „Egyetértés” ezekre rá mondja, hogy „legképtelenebb, a legjogtalanabb, a legoktalanabb jelszavak!” Most már csak arra vagyunk kíváncsiak, minők a liberálisok jelszavai. Azt is veti szemünkre az „Egyetértés”, hogy a néppárt kizárja köréből a nem-katolikusokat. Ez hazugság, mert nyíltan kihirdettük, hogy a néppárt kebelében jogos helye van minden pozitív hitinek, bármilyen felekezeti legyen is. Ellentelünk egyáltalában csak a hazugság fegyverével küzdenek ellentünk.

A máskülönbön higgadt „Pester Lloyd”-ot egészen kihozta sodrából a néppárt megalakulása. Természetesen, mert az új párt első sorban a liberális párt ellen fordul. „Ultramontán forradalom”, „római túrelmetlenség”, „a monarchikus eszme megsértése”: efféle üres frázisokkal dobálóznak s végre ezeket írja: „A néppárt megalakulása nem jelent kevesebbet, mint a magyar nemzet egysége s ezen egységgel a nemzet fennállásának alapjai ellen irányult kísérlet.” A Pester Lloyd cikkirója ezen sorokat bizonyára kivágta egy ollezéki lapból, mely ugyanezen vádakkal — de mennyivel igazabban! — illeti a liberális rendszert. A „P. Ll.” aztán jóakaró tanácsokat ad József főhercegnök, hogy ne táviratozzon többé kath. nagygyűlésnek s végül ezt az állítást kockáztatja: „Magyarország katolikusainak nagy többsége a liberalizmus, az állami függetlenség s a nemzeti egység zász-

lajához szegődött.” — Állami függetlenség; mintha ezt a szópón hangzó de üres frázist már Kossuth Ferenc szájaól is hallottuk volna — ugyanolyan értelemben használán, mint most a kiegyezés alapján álló, vagyis inkább ingadozó liberális kormány német fölhivatalos lapja használja. Wekerle & Kossuth par mobile fratrüm. A logvögün pedig eldöklémálja a P. Ll. „A szentesítés jönni fog; mert jönnek a k...” Miért kell jönnie? Miért? Talán mert a „Pester Lloyd” úgy akarja? V. K.

A „Pesti Napló” így ír: „Székesfejérváron a középkort dicsőítik a klerikális szótörök, s a föld népe, az egykori jobbágy-ság tapsol hozzá, — paktálnak a nemzetiségekkel, s a tiszta magyar ajku sokaság hozsannát mond reá.” A Haas és Deutschék lapja különösen ez utóbbin csudálkozik. Mi nem csudálkozunk rajta, mert a magyar népnek jozan óriási többsége sohse gyűlölte a nemzetiségeket, csak a Haas és Doutschék plántálták Magyarországra a sovinizmust:

A „Pesti Hírlap” éktelenül dühöng Ezen szabadkőműves lapnak egyáltalában nines inyére a néppárt. Fél tőle és annyit hazudik rá, mint a többi liberális lapok összevöve. Egy kissé szalonképtelen hangon irt cikkében a hazaárulással határos, a nemzeti egység ellen intőzött támadást lát Zichy Nándor gróf politikájában, de hogy miért, azt nagybölcsen elhallgatja. „Katolikus nép!” ez a P. H. szentit az új párt jelszava. „Magyar nép”: ez a szabadelvűek végeélja. Az új jelszó hadüzenet más felekezeteinek, mert e földön nemcsak katolikusok, hanem más vallásu magyarok is laknak, a kik ugyancsak igényt tartanak arra, hogy öket a néphez számítsák.

Töved a P. H. A vasárnap mogalakult párt nemcsak katolikus párt, hanem főleg magyar néppárt s a ki ezt az olnovezést más, új pártja akarán átruházni, az egyszerien lop. — Érdekos az is, hogy a P. H. nem Kossuth Ferencben, hanem Zichy Nándor grófbán látja az izgatót. S ez a lap akar nekünk leokét adni a dinasztikus hűségéről? — Csinoson a loyális P. H. József főhercegről „József főherceget már sikerölt rávenniök egy sajnálatos távirat elmeneszítésére, melyben isten aladását könyörgi a kath. gyűlés működésére és kijelenti: „Ezért száll imám a mindenhatóhoz!” József főherceget eddig a magyar nép vallás-külömbőség nélkül beöözta, ha be akarja érni a klerikálisokkal, mi sajnálatlan kénytelenek vagyunk belonyugodni elhatározásába Eddig magyar főherceg volt, ezután „katolikus” főherceg lesz.”

„Valóban szomorú dolog, hogy a magyar főherceg imádkozik egy olyan gyűlésért, a hol kijelentik, hogy csak „megbízható katolikusokat” szabad beválasztani a parlamentbe, megyoi gyűlésbe, községi képviselőbe.”

Ismételjük: ez a lap akar másoknak leokét adni a loyaltásból? A „Pesti Hírlap” irányába akarják belokényseríteni a koronát? Tóth Arthur, a székesfejérvári függetlenségi és 48-as párt elnöke is kikapja a magát az eleveök és holtak felett itölő „Pesti Hírlap”-tól; node mi azt hisszük, hogy Tóth Arthur enélkül is tudni fogja, mi most a teendője. Végre pedig tömörülésre hívja fel a szabadelvűeket a székesfejérvári „vakmerő” hadüzenet, a „klerikális hazaárulók” ellen. Rajta, csak tömörüljenek a liberálisok. Állunk előbe.

A „Budapester Tagblatt” némileg pesszimiztikusan iléli meg a helyzetet, midőn így ír: „A székesfejérvári események újra bizonyítják, hogy mindenfelől válságos momentumok merülnek fel. A már magában véve is nagyjeentőségű kath. nagygyűlésnek rendkívüli politikai fontosságot tulajdonított az, hogy ezen a gyűlésen megalakult a „katolikus néppárt.” Ez ismét ögik gonosz gyümöcsése a radikális egyházpolitikának s az ultramontán (?) protostansok ellenébe

most az ultramontán katolikusok színtoly fanatizált hadsereget fognak állítani . . . Mennél nagyobb a prot. tábor, annál nagyobb lesz a kath. tábor is és a fenyegető nagy vallásháboruban . . . csak az ország maga fog legyőzteni."

József főherceg távirata ugyanazon lap szerint annyira megrémítette a kormányt, hogy a hétfői minisztertanács az iránt is talán később, hogy e táviratról írásbeli jelentést kell tenni a felségének. A Wekerle-kormány tehát most már József főherceggel is szembeszáll. Ez enyhén mondva, legalább is egy kissé izetlen.

A vidéki sajtónak s számos, a nagygyűlésre vonatkozó nyilatkozata fekszik előttünk, de ezekre majd később fogunk visszatérni. Egyelőre csak a székesfejérvári függetlenségi és 48-as párt u. n. közlönyét akarjuk egy nagy tévedésre figyelmeztetni. Ugyanis ez a társadalmi lap a nagygyűlés politikai oldalával foglalkozva azt írja, hogy visszatérést szült a jelen voltak nagy részénél, midőn Zichy Nándor gróf a magyar néppárt egyik alapjál a kiegyezést hangoztatta. Hát ez a tényeknek szándékos elfordítása, mert Zichy Nándor gróf érintett nyilatkozatát a nagygyűlés dörgő megjelenése követte, a mint az ott voltak egytől-egyig bizonyíthatják. Visszatérést a kiegyezés hangoztatása csak is azon 1-2 uri emberben szült, a kik a nagygyűlést s egyáltalában a kath. mozgalmat önző érdekeik olérésére akarták felhasználni, de ezzel alaposan felsültek.

Ezeket akartuk megjegyezni. A fent idézett társadalmi lapnak a nagygyűlés politikai jelentőségét érintő reflexióival tér szűke, idő hiánya és az objektum esekélyisége miatt nem óhajtunk foglalkozni.

A magyar néppárt a képviselőház előtt.

(?) Herman Ottó orsz. képviselő, a ki annak idején a budapesti katolikus nagygyűlés ellen is kikölt, most a székesfejérvári nagygyűlést sem hagyta békében s a képviselőház tegnapi ülésén a napirenden felszólalt és csudálatos módon veszedelmes tanok hirdetését látta a nagygyűlésen. A nyíltan Eötvös Károlylyal és Károlyi Gáborral, titokban pedig Wekerle-vel egy gyékényen áruoló s a párisi kommun petrolejéért rajongó tisztelt honatjának nem tetszik a katolikus pártalakulás és nagy derűtséget keltett azon kijelentésével, hogy ez a pártalakulás az 1878. V. t.-c. 171. és 172. §-ába ütközik.

Wekerle nyomban válaszolt Herman Ottónak s míg egyfelől elismerte még a katolikusokra nézve is a szólásszabadságot, addig másfelől igen furesán nyilatkozott az egyházpolitikai javaslatok sorsáról. De ezzel vezércikkünkben foglalkozunk. Itt csak a keddi ülésnek a kath. nagygyűlésre vonatkozó részét adjuk.

A napirend előtt felszólal

Herman Ottó: T. ház! Vegye a t. képviselőház kegyesen azt a kijelentésemet, hogy ezáltal nem mint egy pártnak a tagja, hanem csupán mint országgyűlési képviselő kívánok élni szólásjogommal. (Halljuk! Halljuk!) Teszem pedig ezt tisztán kötelességérzetem és lelkiismeretem parancsából. A t. képviselőház mindenesetre emlékezni fog arra, hogy midőn Budapesten tartott az első u. n. katolikus nagygyűlés, én voltam az, ki e házban hozzászóltam és azon voltam, hogy kimutassam különösen egy dolog hangoztatásának a veszedelmességét, t. i. a felekezeteknek egymás ellen való odaállítását. És rámutattam arra, hogy midőn kizárólagosan a katolicizmus állítatik előtérbe a közéletben, ez annyit jelent, hogy oldobják az úszkót a felekezetek között.

Mindenekelőtt hangoztatni kívánom t. ház azt, hogy én, a ki mindig a szólásszabadságnak voltam előhárítója és aki a gyűlékezés szabadságát nagyratartom. Nem vonom kétségbe a katolikus felekezetnek azt a

jogát, hogy gyűlekeznek, valamint hogy azon férfiak, kik a gyűlésben résztvesznek, véleményüket szabadon nyilváníthatják; de a véleménynyilvánításnak meg van a maga határa és helye (Egy hang balfelől: Ott is meg volt a helye!), mert én, mint a t. háznak egyik tagja, azt látom, hogy ott oly nyilatkozatok történtek, oly irányzatok következtek, a melyek egyenesen azon alapnak megbontására céloznak, a melyen Magyarország mint állam áll.

En, t. ház, a budapesti nagygyűlés óta tartott országos kath. gyűlésekre nem fektettem súlyt, épen azért nem is vettem igénybe a t. ház figyelmét, mert nekem az az impresszióm volt, hogy a mozgalom hanyatlófélben van, hogy az épen úgy el fog mulni, a mint elmult igen sok más, a mi eleintén nagy zajjal és mintegy nagy súlylyal akart fellépni.

T. ház! A múlt vasárnapon Székesfejérvárott megtartott országos kath. nagygyűlés egészen más természetű, mint voltak a közbeeső katolikus gyűlések, mert annak súlyát és veszedelmét képezi az a politikai helyzet, melyben most vagyunk.

En mindenekelőtt ki akarom jelenteni azt, hogy milyen benyomást tesz a székesfejérvári nagygyűlés tanácskozása és tondocsiája, egyáltalában a határozati javaslatok szelleme és bizonyos kijelentések, a melyeket szó nélkül hagyni teljes lehetetlenség.

Székesfejérvárott proklamáltott az, hogy a katolicizmus egyesítendő, mint politikai párt, a mely ezental Magyarországi politikai életében mint ilyen, felekezetek közt, veszi fel a harcot.

Másodszor, nem kutatom azokat a pszichológiai indokokat, a melyek ott hőzrejtésztottak, de a székesfejérvári gyűlés határozottan demagóg irányzatot vett, midőn onnan kizárta Magyarországi értelmiségét, (Derűtség a baloldal némely padján) de tovább ment a székesfejérvári gyűlés és iparkodott belevonni a mozgalom keretébe a nemzetiségeket is oly irányzattal, a mely ellen itt, ebben a házban, pártkülönbség nélkül mindig állás foglaltott, különösen annak szélsőségei ellenében.

Es, t. ház, a mi a székesfejérvári gyűlés monétát, tanácskozási, határozatait, szóval az egészet különösen kidomborítja, az az, hogy sikerült rábírnunk a dinasztia egyik tagját, még pedig azt, a kit a nemzet a legmagasabbra tart, arra, hogy ő azon gyűlésre külön is a mindenható áldását kérje ki. (Derűtség a szelsőbaloldal némely padján.)

Endrey Gyula: Az áldás rá is fér. (Derűtség.)

Herman Ottó: De még ennél is többet tett, t. képviselőház, mert belevonni igyekezett az akcióba egyenesen a király személyét is.

Először is kötelességemnek tartom kijelenteni, hogy ha a kath. szervezet odáig megy, hogy Magyarországi politikai és közéletének egész terén mint olyan akar helyet foglalni és harcot folytatni, mint a gyűlés egyik elnöke . . .

Bedöthy Algonon: Majd kiverjük!

Herman Ottó: Ezzel a szóval ki is fejezte, akkor meg van bontva az alap, melyen a magyar állam áll. Mert az annyit jelent, mint a felekezeteket szemben állítani egymással. De bármi formát adjanak is ezen tendenciának, ha egyszer egy felekezet a többiek kizárásával akar helyet foglalni, akkor az egyszersmind a többi felekezet ellen való állásfoglalás is.

Hát én, t. ház, nem akarom most bírálat tárgyává tenni, hogy vajjon az egyik felekezetnek a többiek ellen való szembeállítás nem ütközik-e az 1878. V. t.-c. 171. és 172. §-ába. (Mozgás és nevetés balfelől és a szelső baloldalon.) Legalább a 171. §. bekezdő sorai a nyilvános gyűlekezeten való felszólalásokra vonatkozik. A 172. §. második bekezdésében pedig fel vannak említve a felekezetek is. De én most ezt bővebben taglalni nem akarom, mert annak megítélésére magamat nem is tartom kompetensnek. Ilyennek megítélésére való az igazságügyi

kormányzat, melynek ez hivatalból kötelessége.

Ráakarok azonban mutatni egy dologra és ez az, hogy azok, kik e lojalitást, mikor szükséges, de mikor szükségtelen is, oly módon szokták nyilvánítani Magyarországi királyával szemben, mint senki más, azok nem szállottak magukba és nem látták át azt a tökéletes politikai ildomtalaniságot, hogy a királyra akkor akarnak pressziót gyakorolni, mikor ez elhatározó lépés előtt áll, hogy törvényjavaslatokat szankcionáljon-e, vagy sem. (Mozgás balfelől.) Hát, t. ház, én vagyok az, ki ez urakat e helyről figyelmeztetem, viseltessenek több tisztelettel a király iránt. (Helyeslés jobbról.)

Felszólalásom kezdetén azt mondtam, hogy a székesfejérvári gyűlés súlyát az növeli, a mit politikai helyzetnek nevezünk. Az egész mozgalomban az lüktet leginkább, hogy az egyházpolitikai javaslatok még mai napig sincsenek szentesítve. S én úgy érzem, hogy a helyzetet, e bizonytalanságot tovább fentartani nem lehet. (Úgy van! a szelső baloldalon) hanem a kormányban kötelessége saját raputációja és Magyarország békeje érdekében, hogy a legfelsőbb helyen is vigye dülőre e javaslatokat, hogy helyre álljon a rend és nyugalom, mely nélkül az állam fejlődése nem képzelhető. En sine ira et studio mondtam el ezeket és elvárom, hogy a kormány vagy így járjon el, vagy ha így eljárni nem tud, vonja le ebből a következtetéseket. (Élénk helyeslés a bal- és szelső balon.)

Wekerle Sándor miniszterelnök.

T. ház! Talán teljesen felesleges annak bizonyítgatásával foglalkoznom, (Halljuk! Halljuk!) hogy a Székesfejérvárott mult vasárnap megtartott népgyűlés elveivel, az ott kifejtett politikai programmal nemcsak egyet nem értek, hanem azokat egyszen veszélyeseknek tartom. (Élénk helyeslés) Nagyon sajnálom, hogy ily programok állítanak fel. Talán egyönileg, mint a kormány tagjának, leginkább van okom sajnálni ily programokat, melyek a mellott, hogy veszélyesek, hogy alkalmasak Magyarországi köznyugalomát megháborítani egyenesen ellenünk is vannak iránytva. (Élénk helyeslés jobbról.) De vannak, t. ház, egy alkotmányos országban közkincsnek, melyeket mindenekelőtt meg kell óvni még akkor is, ha e közkincsnek egyesek talán veszélyes tendenciákat követnek és ha azok ellenünk is irányulnak. E közkincsnek egyik legnagyobbika a véleményszabadság, a szólásszabadság (Általános helyeslés.) Én azt hiszem, hogy ha mint alkotmányos ország akarunk szerepelni, nem egyes rendfői intézkedéseket kell tenni, hanem mindaddig míg végveszély elő nem áll, preventív intézkedésektől óvakodnunk kell, és ha veszélyes tendenciákat látunk, akkor más téren kell fellépünk, a mely minden intézkedésnél hatalmasabb, s ez az erkölcsi tér, az argumentáció tere, a meggyőződés tere. (Élénk helyeslés.) Én bízom Magyarországi józan közvéleményének itélő képességében (Helyeslés), én bízom e közvéleménynek erejében is, hogyha ezen erkölcsi támogatásban fognak részesülni a parlament egyes faktori részéről is, akkor ily veszélyes tendenciák nem fognak érvényesülhetni. Mog fognak nyilatkozhatni, ám nyilatkozhatnak is meg, de érvényre jutni s valóban veszedelmeket maguk után vonni képesek nem lesznek. (Élénk helyeslés.) Ennyit vagyok bátor megjegyezni Herman Ottó képviselő urnak.

További megjegyzésem az, hogy legyen meggyőződve a t. képviselő ur, hogyha akár ezen alkalommal, akár bármely más alkalommal azt tapasztalónk, hogy a vélemény-szabadsággal, a szólásszabadsággal visszaélnék és a törvénytelenségek terére lépnek: akkor feladatunk és kötelességünk azok megfelelő megtorlása iránt azonnal intézkedni. (Helyeslés a jobboldalon.) Nekem nincs tudomásom, hogy ezen székesfejérvári nagygyűlésen a talán elfogadhatlan, a talán veszedelmes politikai véleménynyilvánításon

külvölgy esolekvények, oly nyilatkozatok is történtek volna, melyek köztörvényeinkbe ütköznek. Legyen meggyőződve a t. ház, hogy azok megforlása iránt nem fogunk kémsi a szükséges intézkedéseket megtenni. (Élőnk helyeslés.)

Ami az egyházpolitikai törvények szentesítési kérdését illeti, (Halljuk! Halljuk!) erre röviden csak annyit vagyok bátor válaszolni, hogy nekem teljes meggyőződésem és hitem: a politikai előzmények után mást föl nem tételőzhetek mint azt, hogy ezen törvények szentesítettnek fognak. (Ugy van! a jobboldalon.) Eddig azonban nem láttam elkergettnak az időt arra nézve, hogy ezen törvények szentesítése iránt körve, sürgető lépéseket tegyök. Épp ezért mindazon hírekkel szemben, melyek a napi sajtóban korpoltáltak, mintha akár én, akár pedig a honvédelmi miniszter ur, e tekintetben eddig ő felségénél kőrelőg léptünk föl, kijelentem, hogy ezek alaptalanok. (Helyeslés jobboldal.)

Nem léptünk föl azért, mert habár a szentesítést szükségosnek, elmaradhatatlannak tartjuk is, nem tartottuk volna ildomsnak azt, hogy sürgetőleg lépjünk föl ő felségő elhatározásának kikérésére. (Helyeslés a jobboldalon.) De legyen meggyőződve a t. ház, hogy miután magam is azon politikai nézetben vagyok, hogy a köznyugalom helyreállításának egyik sikeres eszkőze ő módja, ha az egyházpolitikai javaslatokon mielőbb tulossunk, vagyis ha azok törvényerőre emelkednek, midőn elérkeztnak fogom látni a szükségét, hogy ezek iránt kőrelőg sürgetőleg lépjek föl ismerni fogom köteleossgemet. (Élőnk helyeslés a jobboldalon.)

Herman Ottó: T. ház! Én nagyon jól tudom hogy a kormány illetőleg a miniszterelnök ur nem léphet fel sürgetőleg akkor, mikor királyi elhatározásról van szó. Nem is abban az irányban kívántam felszólalni, hogy én őt egy lehetetlenségre biztassam, de azt köteleossgemnek ismertem, hogy bizonyos tendenciák ellen akkor lépjek föl, mikor azok még csak kezdetben vannak, mert én magam is tudom, mi a társadalmi, mi az értelmi és mi a morális befolyás és konstatalnom kell, hogy ezen mozgalom csupán csak egy felokozetre szoritikozik és abban látom őn a magyarság igazi érdemét, hogy eddig más felokozet nem viszonzotta azt az ellenségeskodést úgy, a mint az fel van votve,

Én különben remélem, hogy felszólalásom elegendő sürgető volt mindonfelő, hogy bekövetkezzék a helyzetnek az az oldntése, melyre okvetlenül szükség van.

BELFÖLD

Vezéreink köszönete. Zichy Nándor és Esterházy Miklós Móric grófok az I. alsó-ausztria kath. nagygyűlés által hozzájuk intézett üdvözölő távirataira a következőképen válaszoltak:

Habár bátorságunkat és örönkét Iston kegyelmőnek és legtöbb bizalmunkat szeretettel uralkodónk apostoli lelkületének köszönjük, mégis kath. érzelőletünk kölesönösége a legjobb, a miről biztosan lehetünk. Fogadják tehát mőlyon őrzött halánkat és ősszetartásunk szives viszonzását alsó-ausztriai kath. testvéreink számára.

Katholikus körök. A váci kath. kör vasárnap tartotta meg alakuló közgyűlését, melyen a nagy számmal megjelent tagok Fekete Tamás e. kanonokot választották meg elnöké. — A szeptevárjai kath. kör e hó 10-én új díszes helyiségeibe költözött. — A jászborényi felvégi kath. olvasó-egylet, az ujszászi felvégi kath. polgári olvasókör, valamint az ókánizsai kath. népkör alapszabályait a belügyminiszter jóváhagyta.

Megtért. A zurányi választás alatt szomorú hírvérvé vergődött, Horák Károly nezsederi plebános megbánta liberális szereplését és megtért s a »Dunántúli Hirlap«-ban a követ-

kező nyilatkozatot közli: Ugy vélem, itt az idő, midőn a főlháborodás születe izgatottság helyébe a higgadt megfontolás és nyugodt elbírálás léphet és érvényesülhet a szeretet, amelyhez fordulok. Teszem azért irásban a nagy közönség előtt, amit nagybecsült kerütem előtt már kifejeztem szóval: Ismert politikai szereplésemben tévedtem. Sajnálom! A megkimélő szeretet fogadja e megkérlelő szőmat.

Nezsider, 1894. november hó 16-án.

Horák Károly,
plebános.

Midőn örömmel veszünk tudomást Horák plebános ezen töredelmes megtéréséről, érdekésnek tartjuk feljegyezni azt, hogy Horák plebános némelyek állítása szerint jelen volta a székesfejérvári kath. nagygyűlésen is.

A breznóbányai választás. A Lehoczky Egyed halála következtében megüresedett breznóbányai képviselői mandátumra a kerület választónak egy része tudvalevőleg Csáky Albin gróf szorencsétlen emlékü kultuszminiszter jelölte. A kerület papága ez ellen most energikusan tiltakozik.

A költségvetési vita. A képviselőház hétfőn a székesfejérvári kath. nagygyűlés hatása alatt kezdte a belügyi költségvetés tárgyalását, Berzeviczy Albert előadó ajánló beszéde után Esterházy Mihály gróf, Holló Lajos, Sággy Gyula és Ivánka Oszkár a költségvetés ellen boszóltek és Esterházy Mihály gróf adatok alapján kimutatta, hogy a belügyminiszter nem ismeri saját hatáskörét. Kedden a napirend előtt Herman Ottó szóba hozta a székesfejérvári nagygyűlést, mire Wekerle miniszterelnök azonnal válaszolt.

A napirend folyamán Apponyi Albert gróf nagy beszédet mondott a belügyi költségvetés s egyáltalán a kormány politikája ellen és ő felreghetetlen cáfolatui a fuzfőrdől szőlő hírekre kijelentette, hogy a bajokon a 67-es pártok egyszerű egyetősévvél segíteni nem lehet, mert meg kell változtatni azt a politikát, mely hitelét vesztette, meg a bajokat feloldozta, de azok segíteni nem tud. Apponyi gróf boszólde után Hieronymi belügyminiszter védekezett az ellene intézotti támadások ellen, mire Ugron Gábor, Ivánka Oszkár, Szontiványi Kálmán, Issekutz Győző őt még Horváth Gyula is visszautasította a belügyi költségvetést.

Kossuth-komédia volt tegnap a képviselőházban. Az ülés végén Busbach Péter felállott s a doboreni botányból kifolyólag dőrgedelmesen kikelt Kossuth Ferenc, ezen »olasz állampolgár«-ellen, a ki bejött az országba, politikai körutazásokot tesz, frázisokat csupán antiindusztrikus elveket hirdet és trónkövetelőnek gerája magát. A hmsos fazekat őltő, de titokban Kossuthért rajongó liberális párt tüntetőleg helyeselte Busbach szavait, a függetlenségi párt ép oly tüntetőleg színelte lelkesedést a királyért és Kossuth Ferencért, a szenvedélyes közbeszólások mindkét részről csak úgy hallottak s még egy kath. pap (Hévízy János) is akadt, a ki az olasz királyhoz intézett hódoló táviratot helyeselte — a belügyi és igazságügyi miniszterek pedig a legkomolyabb ábrázattal kijelentették, hogy ők bizony nem helyeslik Kossuth Ferenc ur magaviselését, szóval a komédia sikerült, de már nem őt tévedésbe senki, legkevésbé a megsértett felsőbb köröket. — **Jellemzi a komédiát, hogy az ősszes liberális lapok, melyek eddig csak úgy dedelgették Kossuth Ferencet, most minégy kommanulóra ellene fordulnak.** Az ülés elején Babó Emil, Pongrácz Károly gróf, Holló Lajos, Sima Ferenc, Veres József és Ugron Gábor a költségvetés ellen, Hieronymi és Berzeviczy pedig mellette beszétek.

TÁVIRATOK.

A szentesítés.

Budapest, nov. 22. (Saját tudósítónktól) A félhivatalos Pol. Corr. tegnap este híresztelte, hogy a király már szentesítette a megőszavazott egyházpolitikai javaslatokat. Ez a hír azonban elejétől végig liberális taktika, koholmány: A szentesítés még nem történt meg.

A Kossuth-ügy.

Budapest, nov. 22. (Ered. táv.) A függetlenségi párt tegnap esti értekezletén Múlek Lajos indítványozta, hogy a párt Busbach Péter insznuációját ellen nyilatkozatot adjon. A párt nagy többséggel azonban megelégedett a miniszterek válaszával és nem fogadta el az indítványt.

Városi és vidéki hírek.

A kath. nagygyűlésről szőlő terjedelmes tudósításunkból egy érdekes momentum nyomdai tévedés következtében kimaradt. Ugyanis míg künn a szabad ég alatt tartott gyűlés végén a nép nevében Pöncs Imro mondott köszönetet a nagygyűlés összehívásáért s a magyar néppárt proklamálásáért, addig benn a lövőde termében Quaiser Károly esákvári bíró beszélt a nép nevében ugyanolyan értelemben. Rövid, de a nép érzelmeit hívon tolmácsoló boszólde a nép tetszőssöl fogadta.

Ülések a városnál. Ma d. e. 10 órakor a városhoz nagytérben az országos kiállítás ügyben ülés lesz. Délelőtt 9 órakor iskolaszóki ülés tartatik. Folyó hó 26-án d. e. 9 órakor pedig közgyűlés tartatik.

Adományok. A székesfejérvári püspökmegeyi tanitók gyermekeinek tápintézetőre búreknőnyek eladásából beköltödtök: Felber Fülöp 8 frt, Takács Ferenc 2 frt, Reichenbach Ferenc 1 frt. Összesen 11 frt. Így van a kereskedelmibankban 2046 frt 66 kr. lotőve. — Székesfejérvár, 1894. november 21. Huszár Károly kanonok.

Szegénygyermek felruházása. A székesfejérvári jótékony nőegylet a szenvedő emberiség nyomorának enyhítésére irányuló áldásos működését ismét fényesen igazolta a polgári leány iskolában folyó évi november hó 17-én lefolyt ünnepélyvel, midőn a jőtőve lelkű városi közönség áldozatkészégének és a jótékony nőegylet odaadó tevékenységének varázsereje 24 iskolás fiú és 30 leány gyermek fozslányait váltotta fel a zord hőltény megővő melegruházattal. Déntán három órakor a szerető szülőkől kisért gyermekek sereg hála örömtől lelkendező körében csoportosult az egylet választmánya szép számban, nemeslelkű védőnő Szőgyény Marich Julia ő méltósága vezetése alatt, a tanhatóság részéről pedig főtisztelendő Alaghy Dezső iskolaszóki elnök ur jelenléte emelte az ünnepélyt. A látottak feletti meghatottság közepett a jelenlevők mindegyike elérzékenyűlvő halgatta a felruházott, gyermekek egyikének köszönetét, ki társai nevében örömkönyvekkel telt szemekkel tolmácsolta ősszinte halájukat, melyet ártatlan sziveikben őrkö megőriznek nagylelkű jőtőveik iránt. Főtisztelendő Alaghy Dezső iskolaszóki elnök ur beszédeben a jótékony nőegylet választmányának nyilvánította köszönetét azon nemes irányu buzgólkodásáért, melyet a nélkülöző szerencsétlenek nyomorának enyhítésére kitejt ő magasztos tény megvalósításával őrvényesít, kérvő az egyletet, hogy működését ez irányban továbbra is erősítse. Szőgyény Marich Julia védőnő ő méltósága a jótékony nőegylet választmánya és a felruházást eszkölöz bizottság nevében a jőtőve közönségnek áldozat készséggőrt, a tanhatóságnak szives közreműködéséért szép szavakkal nyilvánította haláját a követkőző beszédeben: Hálaosan köszönöm, — főtisztelendő elnök ur a jótékony nőegylet választmánya valamint a felruházást eszkölöz bizottság s annak elnöke: Schnetzer Nándorné urhölgy ő nagysága nevében a dicserő szavakban nyilvánított meleg elismerést, melyet egyleti működésük ezen, Szt. Erzsébet ünnepét őzzattal pár nappal megelőzőleg, az imént lefolyt mozzanattal részesíteni sziveskedett, s a melyet mi laukadatlán buzgalmunkra való serkentés gyanánt tekintve, — oda őhajtuk vissza vezetni, a hol az elért siker kulforsrást leljük: egyletünk jóakarói nemeslelkűségéhez, mely őp oly kifogyhatlan, mint nagy azoknak száma, kik azt igénybe venni kénytelenek. S a midőn ma sok gyengéden szorotó szőlő legalább egy nehézz gond alul felszabadulva, mert ime! megvédve látja föltett kincsét: gyermeket, — a közlelő téli napok kőnyörtelen szigorától,

térdre emelve rebeg a dás jöltövölt, ez imához szívünk mélyéből mi is járunk s a jótékony négyzetlet (városunk) közönsége, eddigi szíves támogatásába ez alkalomból is ajálva, azt a főtisztelendő iskolaszékü, elnök ur s a tanári kar részéről is tisztelttel kérjük. — A köszöneti ekkénti nyilvánítása után az ünnepély véget ért. A szerető anyák gyermekeik örömet látva a boldogság érzetével, a gyermekek hálátelt szívvel, és a jelen voltak teljes megelégedéssel távoztak az üdvös cselekedet színhelyéről.

— **Színház.** Kedden Suderman Horman „Otthon” című 5 felvonásos színműve került színre. Ezen előadás volt a társulat drámai személyzetének bemutatója s hasonlíthatatlanul felette áll az előző előadásoknak. Különösen kitűnt Veszpréminé, ki úgy természetes, mint kellemes játékaival és impozáns megjelenésével nagyon magára vonta a közfigyelmet, melyet a legnagyobb mértékben meg is érdemelt. Igen jó Magda volt, ki átértette a drámai fordulatokban és szépségekben gazdag mű minden egyes részletét. Előadása könnyed és kellemes, hangját igen ügyesen használta fel, avval nem esik szólsóságokba és ezekkel a legkellemesebb hatást képes a nézőkben előidézni. Sárdi (Schvartze) is tehetségéhez méltó darabban mutatta be magát s igen sikeresen adta meg feladatát szint úgy Déri Béla is. Nagyon kis számú közönség mellett került tegnap este színre. „Egy magyar huszárkáplár Bácsben.” Valóban, ha a színlapok nem hirdették volna, aligha tudta volna meg valaki, hogy Bácsben játszódik le a darab. Az előadás különben kiegészítette a közönséget, Sárdi Károly (Lampel Gottfried) tipikus alakja volt az öreg fűszerkereskedőknök; Tiszai Miksa ügyes ügytelensége, anyámasszonyos modora méltán deríté mosolyra a közönséget. Hatvani Ede (István) sohasem feledkezett meg katonás modoráról s ügyes alakításai természetesekek voltak. Dícséretet érdemel H. Lévi Berta kellemes hangléteért s Posfay Ella is. Az est hőse Déri Béla volt, aki a mai segédek szolgálatkészségét, tettett udvariasságát meglepő hűen utánozta. Ma Csiky Gergelynek „A nagymama” c. színműve kerül színre. (—S—g.)

— **Mérsékeltáru színházi jegyek.** A kereskedő-íjjak társaskörének t. tagjai ezennel értesítettnek, hogy mérsékeltáru színházi jegyek a kör szolgájánál válthatók. Az elnökség.

— **Korcsolyázók figyelmébe.** Nemrégiben egy kisméretű, csinos kastély emelkedett a reáliskola mellett a korcsolyázó egyeslet új csarnoka. Várva-várja már városunk közönsége, hogy testedző sportját mielőbb üzhesse, a miro Herschel szerint bizony még várnia kell. Mint mindig, az idén is intézkedett már az elnökség, hogy a sportkedvelő közönséget legalább ünnepnapokon zenével és tűzijátékkal is szórakoztassa. Jegyek a következő áron kaphatók: rendes tagsági jegy 8 korona, család tagsági jegy 4 korona, tanuló jegy 4 korona, belépti jegy 60 fillér, zene és tűzijáték alkalmával 1 korona. — Család tagsági jegyet csakis a rendes tag nem önálló családtagjai válthatnak.

— **A Reichardt-féle betörés.** Régi újság, új régiség mindaz, a mit Reichardt betörőiről tudunk. Grünhut Alajos még most is következetesen tagad Exarits Jánossal egyetemben. Grünhut állandóan csak annyit ismer el, hogy a bélyegeket s a váltó őrlepkat egy Exaritshoz nagyon hasonló embertől kapta olárusítás végett. Hogy ki az az Exaritshoz hasonló ember, az még a jövő titka. Ezek után nincs más hátra, minthogy a két gyanúsított ember továbbra is csak gyanúsított marad.

— **Népesedési mozgalom.** Székesfejérvárott folyó hó 11-től 18-ig született 22 gyermek, és pedig 12 fi, 12 nő, ezek közül törvénytelen 3 nő. Halva született 1 fi s nő. Meghalt 5 ember és pedig 1 gyermek, 4 felnőtt. Mint halálok szerepelt: tudóvész 1, rbonchitis pedig 2 esetben.

Irodalom.

— **Die Congregation der frommen Arbeiter vom beligen Josef Calasanz von der Mutter Gottes.** (A kalazanti szt. Józsofról nevezett jámbor munkások kongregációjá.) Irta: Simon Vencel atya, ezen kongregáció papja. Bécs, 1894. Melegen ajánljuk a kis füzetkét mindazok figyelmébe, kik a munkáskérdést a keresztény szocializmus alapján akarják megoldani.

— **Az átöröklés problémája.** Kozáry Gyulától: A tudós bölcselet jelen műve külön lenyomat a Böles. Folyóirat ez évi füzetéből s alaposan tárgyalja benne az átöröklésre vonatkozólag a modern

tudományos eredményeket, s kijelöli az átöröklés törvényszerű tényének elismerése mellett az átöröklésre határait, korlátait. Bobizonytja, hogy, a mit a biológiai és filológiai kutatások biztos eredménye tanít, ugyanazt tanítja a keresztény bölcselet tapasztalati és metafizikai lélektana is. Szt. Tamás e kérdésben is bátran, megelégedtettség vészélye nélkül hallathatja korunk tudományában józan, megfontolt szavát. Kutatásának végeredménye ez: az alsóbbrendű, szervezeti tulajdonságok átöröklhetők a külső befolyások módosításával, de a hajlamok átöröklése mellett az akarat szabadsága föltétlenül érvényben marad minden esetben. Csak a módosítható hajlam, de nem a szellemi élet örököltek át. — A világos, szép nyelvezeti munka ára 50 kr.

ORGONA-GYÁR.

RIEGER TESTVÉREK

Budapest, VII. kerület, Garay-utca 48. sz. (saját házában).

Az orgona-gyár főnöke Jägerndorfbán.

Ezen gyár jó és olcsó templomi orgonákat szállít olismert művészi kivitellel. Magyarországon a gyár 20 éves fenállása óta több mint 150 új orgona építettett, melyek közül kiemeljük: Budapest főplébánia, lipótvárosi bazilika, kapucinus-templom, angolkisasszonyok temploma, tót evang. és német ref. templom, a szepesváraljai és besztorezbányai székese gyházak; továbbá Rózsahegy, Selmeczbánya, Kőrmöczbánya Iglo, Sátoralja-Ujhely, Ormező, Kőszeg, Sopron, Szász-Sebes, Modor, Breznóbánya, Késmárk, Liptó-Szent-Miklós stb.

Több mint 300 orgonát szállítottak, azok között igen gyönyörű szerkezeteket: Bécs, Brünn, Prága, Innsbruck, Graz, Trieszt, Christiania, Christianiud és Fredrikstad Norvégiában, Zyrardoros, Kolpana és Kursk Oroszországban, Bukarost és Czajona Romániában, valamint London, Konstantinápoly és Gibraltárba.

Orgona katalógusok ingyen.

MÁRIÁN GYÖRGY
könyvnyomdája
Székesfehérvár, Szent-István-tér 1.

A közöledő
új-év alkalmára
ajánlja a legszob-
biállítású lithografált

NÉVJEGYEKET!

4

KÉSZIT TOVÁBBÁ MINDENFÉLE

KÖNYVNYOMDAI MUNKÁKAT

tiszta és izléses kivitelben

legelőbb árakon.

Legbiztosabb óvoszer a kolera, hagymáz és fertőző betegségek ellen!!!!

Tökéletes fertőtlenítés! Teljesen szagtalan!

ÖN MŰKÖDŐ TÖZEGSZÓRÓ-CLOSETTEK

Belföldi és külföldi szabadalmak!

Szobai árnyékszék-ek mindenféle tetszetős alakban!

Árnyékszék berendezések:

kórházak, laktanyák, iskolák, iparvállalatok, szállodák stb. részére.

Magyar tőzeg- és műtrágya-ipar részvénytársaság.

Igazgatóság: Budapest, IV., Városháztér 9. (Harisbazár).

Fertőtlenítő és szagtalanító tőzegpor!

Tőzegalom! Mindennemű tőzeggyártmány raktára.

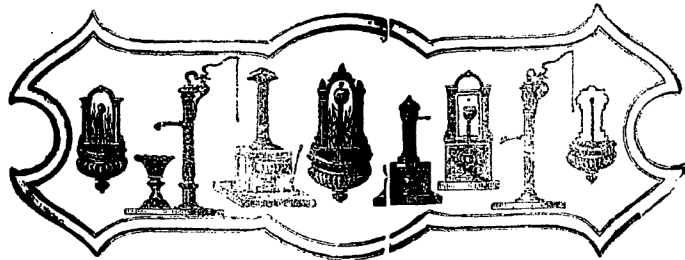
Különlegesség:

Emberi és városi hulladékok ipari- és gazdasági értékesítése.

Város tisztítási és elfuvarozási vállalatok szervezése. Műtrágyagyártás

Részletes tervekkel, költségvetéssel és eredeti bizonyítványokkal szívesen szolgál az igazgatóság.

!!! Az országos közegészségügyi tanács által többszörösen ajánlva !!!

BÜRGERMEISTER GYÖRGY

kutmaster, szivattyú- és vízvezetési vállalkozó

Székesfehérvár, vásár-tér 10. szám.

Elvállal minden szakmájába vágó munkákat: kutfurást és ásást, vízvezetési és fürdőszoba berendezéseket, szivó és nyomó, valamint egyszerű szerkezetű szivattyúk felállítását, ugyszintén mindennemű javításokat is.

Költségvetést ingyen és bérmentve küld.

HEKSCHER JÓZSEF bankár és váltóiroda tulajdonoshoz
Hamburgban.

10 millió és 868-900 mátkát

okvetlen nyerni kell.

nyújt és a melyen

PÉNZ-LOTTO

biztosított nagy

részvételére, melyet a HAMBURG állam által

Megjívó ama NYERÉS-ESÉLYENEK (Chance-ök)

Főnyeremény Szerencse
500,000 mátká, hirdetemény A nyereményekért
való az állam

Ezen előnyös PÉNZ-LOTTO nyereményei léven tervezés-
rűleg csak 110,000 sorsjegy, a következők:

A legnagyobb nyeremény esetleg 500,000 mátká.

Prémia 300,000 mátká	46 nyeremény á 5000 mátká
1 nyeremény á 300,000 mátká	106 nyeremény á 3000 mátká
1 nyeremény á 100,000 mátká	208 nyeremény á 2000 mátká
2 nyeremény á 75,000 mátká	762 nyeremény á 1000 mátká
1 nyeremény á 70,000 mátká	1330 nyeremény á 400 mátká
1 nyeremény á 65,000 mátká	20 nyeremény á 300 mátká
1 nyeremény á 60,000 mátká	130 nyer. á 200, 150 mátká
1 nyeremény á 55,000 mátká	38945 nyeremény á 150 mátká
2 nyeremény á 50,000 mátká	6994 nyer. á 131, 100, 98 mátká
1 nyeremény á 40,000 mátká	6348 nyer. á 69, 49, 30 mátká
3 nyeremény á 20,000 mátká	
21 nyeremény á 10,000 mátká	

Egészbe 55,400 nyeremény
néhány hónap letele alatti 7-szori felosztás mellett
biztosan történik.

Az 1-6-os oszt. főnyeremény 50,000 mátká, a 2-ik
oszt. 55,000 mátká, a 3-ik oszt. 60,000 mátká, a 4-ik
oszt. 65,000 mátká, a 5-ik oszt. 70,000 mátká, a 6-ik
oszt. 75,000 mátká, a 7-ik oszt. 200,000 mátká és a
300,000 mátkás melléknyereményvel, esetleg 500,000
mátkára emelkedhetik

Az 1-6-os hivatalosan megállapított sorsszámszét
egy egész eredeti sorsjegy csak 3,50 kr.
egy fél eredeti sorsjegy csak 1,75 kr.
egy negyed eredeti sorsjegy csak 90 kr.

A megjelölt sorszámszét után a résztvevők mindenképpen minden létező mátká
azonnal megkapja a hivatalos nyertes listájáról.

Az állam kiscsovet állított sorsolási tervvel, mely a
bétélekről és a nyeremények elosztásáról a 7-ik osztályban
felvilágosítást nyújt, kívánatra ingyen kildom meg
és pedig előre.

A nyeremények kifizetése és számküldése az érde-
keltek részére közvetlen általán eszközlethk pontosan
és a legszigorubb titoktartás mellett.

Megjívó a postai úton is, vagy levei útján kérem.
Közölve a húzószámok ideje, a megrendelésekkel
azonnal bizalomtöljosen forduljanak, legkésőbb

1894. december 13-ig